

KRATKE VIJESTI

PRIJEDLOG ZAKONA O UPRAVLJANJU I ODRŽAVANJU ZGRADA UPUČEN U SABORSKU PROCEDURU

Vlada je 22. kolovoza 2024. u saborsku proceduru uputila prijedlog Zakona o upravljanju i održavanju zgrada kojim će se, među ostalim, ograničiti prenamjena stanova u komercijalne svrhe, što cilja na povećanje ponude pa posljedično i povećanje priuštivosti stanova za kupnju i najam. To je prvi put da se donosi zakonski akt koji definira održavanje i upravljanje u višestambenim zgradama. Jedna od predloženih novosti jest i ograničavanje prenamjene stanova u turističke apartmane i druge oblike kratkoročnog iznajmljivanja jer će za takvu vrstu aktivnosti biti potrebna suglasnost 80 posto suvlasnika zgrade. To se radi ponajprije zbog toga što u Hrvatskoj, prema podacima Državnog zavoda za statistiku i *Hrvatske elektroprivrede*, 40 posto sveukupnoga stambenog fonda ne služi za stanovanje. Ministar Bačić istaknuo je da je cilj da se tih oko 908.000 stanova vrati njihovoj prvotnoj i izvornoj namjeni. "Umjesto da stanovi budu na tržištu, da se onda povećava ponuda i budu priuštivi našim mladim obiteljima i sugrađanima, praktično se u njima obavlja druga djelatnost, što dovodi do povećanja cijena kvadratnog metra, stambenog prostora kao i najma", kazao je ministar Bačić uz napomenu da je ovaj zakon dio mjera nove stambene strategije koja će uskoro biti predstavljena. Također, prijedlogom zakona se, među ostalim, prvi put uvodi zajednica suvlasnika koja ima svoju pravnu osobnost. Važna je novost i da će sve zgrade koje imaju tri kata ili više po posebnome programu moći ugrađivati dizala, pri čemu će država participirati s 33 posto vrijednosti njihova ugrađivanja. S obzirom na stanje fasada u središtima i jezgrama gradova, posebnim programom bit će regulirano i

Vladino sufinanciranje obnove tih fasada, također s udjelom od 33 posto. Dodao je i da se uvode kazne za suvlasnike koji samovoljno dograđuju višestambene zgrade. ■

HRVATSKI PREDAVAČI NA TAIEX RADIONICI O UČINKOVITOME KORIŠTENJU FONDA SOLIDARNOSTI EU-A

U organizaciji programa razmjene znanja Europske komisije TAIEX REGIO i domaćina, Turskog ministarstva vanjskih poslova, u Ankari je od 8. do 10. srpnja 2024. organizirana "Radionica o učinkovitome korištenju sredstava pomoći Fonda solidarnosti EU-a u Turskoj". Cilj radionice bio je omogućiti prijenos znanja između država koje su iskoristile sredstva pomoći iz Fonda solidarnosti EU-a (FSEU) za obnovu nakon potresa u Turske, odnosno iskoristiti stručno znanje i iskustvo Italije i Hrvatske u prethodnome korištenju FSEU-a kako bi se povećala učinkovitost sustava provedbe te unaprijedili način apsorpcije te praćenje i kontrole u tijelima koja su dio uspostavljenog sustava provedbe.

Hrvatski tim stručnjaka predvodila je državna tajnica Dunja Magaš, a osim Maje Buterin Kranjec, Nikoline Nerat Jukić i Ingrid Gojević iz Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kao nacionalnoga koordinacijskog tijela, u delegaciji predavača bio je i Lovre Masnić, voditelj službe SAFU-a zadužene za poslove neovisnoga revizorskog tijela pri korištenju FSEU-a u Hrvatskoj. Timu su se u uvodnome dijelu priključili veleposlanik Hrvoje Cvitanović i opunomoćena ministrica Lovorka Ostrunić. Serdar Öztürk, zamjenik ravnatelja, Beyza Turan, voditeljica odjela pri Upravi za EU Ministarstva vanjskih poslova Turske, te Akif Türkel, predstavnik Delegacije EU u Turskoj, prezentirali su razmjere potresa

koji su pogodili Tursku te način na koji je uspostavljen sustav obnove i korištenja sredstava pomoći iz FSEU-a.

Općenito, nakon potresa koji su 6. veljače 2023. pogodili 11 turskih provincija Turskoj je odobrena pomoć u iznosu od 400 milijuna eura iz FSEU-a, a rok od 18 mjeseci za njezino iskorištenje počeo je teći 19. travnja 2024. Nacionalno koordinacijsko tijelo za provedbu FSEU-a jest Ministarstvo vanjskih poslova, provedbena tijela su ključna ministarstva nadležna za obrazovanje, zdravstvo, financije, SAFU TR i druga, dok je neovisno revizorsko tijelo Državna revizija u nadležnosti Ministarstva riznice i financija. Radionica je okupila tridesetak predstavnika tijela u sustavu provedbe FSEU-a u Turskoj.

Tijekom radionice hrvatski predstavnici iz redova Nacionalnoga koordinacijskog tijela prezentirali su sustav korištenja sredstava pomoći iz FSEU-a uspostavljen u Hrvatskoj za oba potresa, uloge i zadaće tijela u tome sustavu, zakonodavni okvir, zajednička nacionalna pravila za provedbu EUSF-a, uspostavljene procedure, najvažnije akte, postupke kontrole te tijek provedenih postupaka, dok je predstavnik SAFU-a objasnio način obavljanja revizije, procedure, akte i završno mišljenje koje je sastavni dio Izvješća o provedbi FSEU-a u Hrvatskoj. Tijekom radionice hrvatski predstavnici odgovorili su na brojna pitanja turskih kolega, dali dodatna pojašnjenja te upozorili na najčešće pogreške ili uočene nedostatke u postupanjima tijela u sustavu ili krajnjih korisnika. Istaknuta je važnost primjene principa obnove kojima se unapređuju kvaliteta obnovljenih zgrada, njihova otpornost, sigurnost i održivost. Predstavnici talijanske Nacionalne civilne zaštite Giuseppe Lepri Gallerano i Carlo Centoducati prezentirali su preko videoveze sustav provedbe FSEU-a u Italiji te s ostalim sudionicima podijelili lekcije naučene nakon revizije Europske komisije.

KRATKE VIJESTI

Na marginama radionice veleposlanik Hrvoje Cvitanović i ministrica Lovorka Ostrunić primili su u prostorijama Veleposlanstva hrvatsku delegaciju predvođenu državnim tajnicom Dunjom Magaš te su tom prigodom razmijenjene informacije o obnovi nakon potresa u Hrvatskoj s jedne strane te informacije o stanju i prilikama u Turskoj koje su pomogle boljemu razumijevanju šire situacije kao konteksta u kojemu se provodi obnova nakon potresa. Ujedno su dogovoreni detalji zajedničkog sudjelovanja u dijelu TALEX radionice. ■

NOVI EUROPSKI BAUHAUS, OBZOR EUROPA – JAVNA SAVJETOVANJA U TIJEKU

Europska komisija objavila je upitnik za prikupljanje povratnih informacija zainteresiranih dionika i javnosti za Novi europski Bauhaus (*NEB Facility*) 2025. – 2027. U sklopu Strateškog plana programa Obzor Europa 2025. – 2027. uspostavljen je *NEB Facility*, jedinstveni instrument za višegodišnje financiranje projekata namijenjenih transformaciji europskih urbanih i ruralnih cjelina (susjedstava) dizajnom koji definiraju estetika, održivost i uključivost. Cilj je savjetovanja prikupiti stajališta dionika o specifičnim potrebama za razvoj i transformaciju na terenu te najsuvremenije ideje potrebne za razumijevanje sveobuhvatne transformacije susjedstava i izgrađenog okoliša. Upitnik se može popuniti do 17. rujna 2024.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM) pokrenulo je javno savjetovanje radi pripreme preliminarnoga nacionalnog stajališta za budući Okvirni program za istraživanje i inovacije (Obzor Europa) – FP10. Cilj je javnog savjetovanja prikupljanje informacija od relevantnih dionika o glavnim ciljevima, načelima, strukturi, instrumentima i aktivnostima koje je potrebno mijenjati,

provoditi, rješavati ili uskladiti s budućim Okvirnim programom za istraživanje i inovacije od 2028. do 2034. Prijedlozi stajališta prikupljaju se preko obrasca dostupnog na mrežnim stranicama MZOM-a. Obrazac se može popuniti do 27. rujna 2024. te ga treba poslati na elektroničku adresu: koordinacija.obzoreuropa@mzom.hr. ■

OBILJEŽEN DAN HRVATSKIH VODA

Povodom obilježavanja Dana *Hrvatskih voda* i 148 godina organiziranog upravljanja vodama u Hrvatskoj, koje je održano 6. rujna 2024. u Zagrebu, svečano je uručeno devet ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava odobrenih iz Mehanizma za oporavak i otpornost kroz aktivnosti u sklopu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. (NPOO) za financiranje provedbe investicijskih projekata sustava javne vodoopskrbe i javne odvodnje. Obilježavanju Dana *Hrvatskih voda* prisustvovali su ministrica zaštite okoliša i zelene tranzicije Marija Vučković, državna tajnica Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije Anja Bagarić, državna tajnica Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Zrinka Raguž, ravnateljica Uprave vodnoga gospodarstva i zaštite mora Elizabeta Kos, generalni direktor *Hrvatskih voda* Zoran Đuroković, zamjenik generalnog direktora Davor Vukmirić, ravnatelj Instituta za vode *Josip Juraj Strossmayer* Mario Šiljeg te ostali uzvanici.

Ministrica zaštite okoliša i zelene tranzicije Marija Vučković istaknula je kako *Hrvatske vode* upravljaju velikim brojem vodotoka, nasipa i kanala te brojnim regulacijskim i zaštitnim građevinama. Dodala je da održavanje takve složene infrastrukture zahtijeva neprekidni napor kao i znatna ulaganja u razvoj. Prema njezinim riječima, najvažniji dio cijelog sustava su zaposlenici, čija pre-

danost omogućava održivost i postizanje poslovnih ciljeva. Posebno je zahvalila zaposlenicima *Hrvatskih voda* i lokalnih vodovoda na njihovu trudu te im čestitala na Danu *Hrvatskih voda*. Također je istaknula projekte vrijedne 79,2 milijuna eura koji će unaprijediti javnu vodoopskrbu, odvodnju i obranu od poplava te čestitala dobitnicima priznanja za stručne i znanstvene radove Antoneli Ivanković, Dori Varjačić i Tinu Kuliću. Zajedno s ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava uručeni su ugovori o sufinanciranju projekata kojima se uređuje udio sufinanciranja nacionalne komponente projekata između *Hrvatskih voda*, javnog isporučitelja vodnih usluga koji je ujedno prijavitelj, odnosno korisnik projekta, te partnera u sufinanciranju projekata. Ukupna vrijednost devet ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava iznosi 79,2 milijuna eura (s PDV-om), od čega 63,4 milijuna eura iznose ukupni prihvatljivi troškovi te 52,1 milijun eura EU-ova bespovratna sredstva.

Generalni direktor *Hrvatskih voda* Zoran Đuroković rekao je kako će se kroz tih sedam vodnokomunalnih projekata izgraditi ili rekonstruirati 73 kilometra sustava javne vodoopskrbe, čime će se poboljšati pristup vodi za 10.353 stanovnika. Također će se izgraditi ili rekonstruirati 58,28 kilometara sustava javne odvodnje te pet uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, što će poboljšati sustav pročišćavanja za 3643 stanovnika. Napomenuo je i da ukupna vrijednost dvaju ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za Program smanjenja rizika od katastrofa iznosi 8,5 milijuna eura s PDV-om, od čega 6,8 milijuna dolazi iz EU-ovih fondova. Ta ulaganja omogućit će izgradnju i rekonstrukciju 2,77 kilometara struktura za zaštitu od poplava, čime će se poboljšati razina sigurnosti za 25.274 stanovnika, uz revitalizaciju vodotoka u duljini od 1,16 kilometara.

KRATKE VIJESTI

Osim ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora o sufinanciranju projekata tradicionalno su dodijeljene godišnje nagrade *Hrvatskih voda* 2024. za stručne i znanstvene radove, a dobitnici su Antonela Ivanković za najbolji diplomski rad iz područja hidrotehnike, Dora Varjačić za najbolji diplomski rad iz drugih područja koja se odnose na vodno gospodarstvo te Tin Kulić za najbolju doktorsku disertaciju.

Hrvatske vode obilježile su 148. obljetnicu organiziranog upravljanja vodama u Hrvatskoj, u sjećanje na 7. rujna 1876. kada je pod pokroviteljstvom đakovačkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera osnovano Društvo za regulaciju rijeke Vuke u Osijeku na cilju regulacije i obrane od poplava te isušivanja močvara i uspostave plovnih putova. Bila je to organizacija koja je izvodila prve organizirane vodnogospodarske radove na području ondašnje Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, koja je sustavnim pristupom rješavanju problema upravljanja vodama omogućila sigurniji život stanovnika u teškim uvjetima te društveni i gospodarski razvoj društva. Taj se dan obilježava i kao Dan *Hrvatskih voda*, institucije koja je nastavila ostvarivati ciljeve brojnih prethodnih vodnogospodarskih organizacija koje su se mijenjale i prilagođavale vremenu, povijesnim i društvenim okolnostima na prostoru današnje Republike Hrvatske. ■

ODRŽAN SASTANAK O USPOSTAVLJANJU USLUŽNIH PODRUČJA

U novoizgrađenome Glavnom centru obrane od poplava *Hrvatskih voda* u Opuzenu održan je sastanak o uspostavljanju uslužnih područja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, a prema Uredbi o uslužnim područjima. Zamjenik generalnog direktora Valentin Dujmović otvorio

je sastanak te pozvao prisutne na žurno poduzimanje potrebnih aktivnosti oko provedbe zakona, a vezano uz uspostavljanje uslužnih područja. Sastanku su nazočili ministrica zaštite okoliša i zelene tranzicije Marija Vučković, državna tajnica Anja Bagarić, ravnateljica Uprave za vodno gospodarstvo i zaštitu mora Elizabeta Kos, zamjenik generalnog direktora *Hrvatskih voda* Valentin Dujmović, direktorica *Vodnogospodarskog odjela za slivove južnog Jadrana* Irina Putica te komunalna poduzeća preuzimatelji *Metković d.o.o.*, *NPKLM vodovod d.o.o.* i *Vodovod Dubrovnik d.o.o.* Osim njih na sastanku su bili predstavnici javnih isporučitelja vodnih usluga *Komunalnog Vrgorac d.o.o.*, *Izvor Ploče d.o.o.*, *Vodovoda Opuzen d.o.o.* i *Odvodnje Slivno d.o.o.*

Ministrica Marija Vučković istaknula je kako pripajanje prema Uredbi o uslužnim područjima treba biti provedeno do 31. prosinca 2024. te da se do tada treba intenzivno raditi na tome. Zamjenik generalnog direktora *Hrvatskih voda* Valentin Dujmović izvijestio je da su tijekom kolovoza održani sastanci s javnim isporučiteljima vodnih usluga o provedbi Nacionalnog plana oporavka i otpornosti te integraciji prema Uredbi o uslužnim područjima.

Vodovod Dubrovnik kao jedno od društava preuzimatelja dobilo je suglasnost Župe Dubrovačke d.o.o. te *Dubrovačkog primorja d.o.o.* Župa Dubrovačka provodi više komunalnih djelatnosti te je od Ministarstva zatražila mišljenje o provedbi navedenog jer se pripajanje obavlja samo za vodoopskrbu i odvodnju. Skupštine komunalnih poduzeća koja se trebaju pripojiti NPKLM-u trebaju donijeti odluke o pripajanju. *Metković d.o.o.* je sa svim društvima na uslužnome području obavio konzultacije, ali također još nisu zaprimljene odluke o pripajanju.

Ministrica Vučković uputila je javne isporučitelje vodnih usluga da se za sva

sporna pitanja oko pripajanja obrate Ministarstvu koje će im u kratkome roku odgovoriti i dati preporuke. Predložila je da se do 15. rujna održe sastanci s načelnicima jer je pripajanje važan indikator za sljedeću tranšu Europske unije.

Društva preuzimatelji trebaju pripremiti nacrt odluke o pripajanju, reviziju pripajanja i nacrt ugovora o pripajanju. Također trebaju koordinirati i voditi preuzimanje prema javnim isporučiteljima vodnih usluga koje preuzimaju. Svi sudionici sastanka suglasni su s time da u roku od sedam dana od ponovnog zaprimanja predloška nacrti i ugovora o pripajanju od Ministarstva društva preuzimatelji pripreme svoj nacrt tih dokumenata te reviziju pripajanja.

Ministrica je zaključila sastanak te istaknula kako sljedeće godine na razini Republike Hrvatske treba postojati 41 uslužno područje. Izrazila je poštovanje prema svemu što je do sada napravljeno te je zamolila sve sudionike da nastoje surađivati kako bi pripajanje bilo obavljeno u roku. ■

ZAVRŠENO JE ČIŠĆENJE TRAKOŠČANSKOG JEZERA

Čišćenje jezera Trakošćan završeno je povlačenjem posljednje korpe sedimenta, a slijedi njegovo punjenje. Na prostoru od 170.000 kvadratnih metara ukupno je izvađeno više od 200.000 kubika sedimenta odnosno deponirano je više od 400.000 tona. Milan Rezo, direktor *Vodnogospodarskog odjela za Muru i gornju Dravu pri Hrvatskim vodama*, izjavio je kako su aktivno sudjelovali u radovima na čišćenju jezera od ožujka ove godine te da je proteklo pet mjeseci od najave da će radove završiti u roku od stotinu sušnih dana. Potvrdio je da su to obećanje uspješno ispunili. Zahvalio je radnicima *Hrvatskih voda*, izvođačima radova i Varaždinskoj županiji na doprinosu pro-

KRATKE VIJESTI

jektu. Dodao je kako tijekom jesenskih i zimskih mjeseci očekuju obilnije padaline te će više od 16 bujičara nastojati napuniti Trakošćansko jezero, koje ima ukupni kapacitet veći od 500.000 kubika vode.

Ukupna vrijednost radova iznosi 4,8 milijuna eura, što je financirano iz vlastitih sredstava *Hrvatskih voda*, kroz redoviti program "Preventivnih, redovitih i izvanrednih mjera održavanja". Međutim, *Hrvatske vode* podnijele su prijavu za sufinanciranje iz programa Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Rezo je najavio da je vrlo vjerojatno kako će dobiti dodatnih 3,8 milijuna eura, koji će biti usmjereni na nove, već pripremljene programe i projekte *Hrvatskih voda* na području Varaždinske županije, ukupne vrijednosti 15 milijuna eura. Također je istaknuo da su u proteklih 15 mjeseci iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO) za područje sliva Mure i Drave dobili oko 15 milijuna eura te uspješno provode sve projekte na tome području. Dodao je i kako su dosad *Hrvatske vode* obnovile i donji dio jezera izgradivši kamenu oblogu u duljini od 300 metara, a dio obale uređen je pomoću gabiona od 120 metara te pomoću armiranoga betonskog zida duljine 40 metara. Ukupna vrijednost tih radova iznosila je 520.000 eura i ta su sredstva osigurana iz redovitog programa *Hrvatskih voda*.

Anđelko Stričak, župan Varaždinske županije, izjavio je da je nakon sedam desetljeća od posljednjeg izmuljivanja i pet mjeseci intenzivnih radova Trakošćansko jezero napokon očišćeno od nataloženog sedimenta. Iako su u posljednje tri do četiri godine radovi nailazili na niz poteškoća, zahvaljujući angažmanu Milana Reze, direktora Vodnogospodarskog odjela za Muru i gornju Dravu, te podršci generalnog direktora *Hrvatskih voda* Zorana Đurokovića i njegova zamjenika Davora Vučkirića, projekt je uspješno dovršen, baš uoči Dana Varaždinske županije. Stričak

je istaknuo kako je to jedan od najljepših poklona koji su mogli primiti od *Hrvatskih voda*. Dodao je da kompleks, koji uključuje dvorac, park-šumu i jezero, pruža posebnu vrijednost i lokalnome stanovništvu i posjetiteljima. Također je napomenuo da je ustanova *Dvor Trakošćan* pripremila investiciju koja uključuje uređenje šetnice oko jezera te projekt izgradnje mosta ispod dvorca na najužemu dijelu jezera, čime će se osobama s poteškoćama u kretanju, uključujući korisnike invalidskih kolica, omogućiti da lakše obidu taj dio. ▀

ZAPOČELA IZGRADNJA SUSTAVA JAVNE VODOOPSKRBE I ODVODNJE NASELJA BEŠINACA, DOLJANOVACA I PODGORJA

Općina Kaptol dobiva važnu investiciju vrijednu 2,2 milijuna eura. Radi se o projektu izgradnje sustava javne vodoopskrbe i odvodnje naselja Bešinaca, Doljanovaca i Podgorja, koji je većinski financiran iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, dok Općina Kaptol sudjeluje s 220 tisuća eura. Investitor je projekta *Tekija d.o.o.*, a uz projekt izgradnje sustava javne vodoopskrbe i odvodnje naselja Bešinaca, Doljanovaca i Podgorja bit će realizirano još deset projekata na području gradova Požege, Pleternice i Kutjeva te općina Čaglina i Jakšića. Ukupna vrijednost svih projekata je 13,6 milijuna eura s PDV-om, od čega je 80 posto sredstava osigurano iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, deset posto sufinanciraju *Hrvatske vode*, dok će preostalih deset posto sredstava osigurati jedinice lokalne samouprave za projekte koji se izvode na njihovu području.

Požeško-slavonska županica Antonija Jozić istaknula je kako se uz jedanaest projekata čiji je investitor *Tekija d.o.o.* na području Županije provode još četiri projekata čiji su investitor *Vode Lipik*, a koji se također financiraju iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Također je zahva-

lila dvjema tvrtkama koje su preuzele realizaciju projekata, *Hrvatskim vodama* kao ključnome partneru te Vladi Republike Hrvatske koja osigurava financijska sredstva. Iako postoje poteškoće i izazovi u realizaciji nekih projekata, Jozić je izrazila uvjerenje da će, zahvaljujući suradnji svih uključenih, ti izazovi biti savladani te će projekti biti uspješno realizirani na dobrobit svih građana.

Generalni direktor *Hrvatskih voda* Zoran Đuroković prisustvovao je obilježavanju početka radova te istaknuo da se trenutačno ulaže velikih 120 milijuna eura u razvoj vodnokomunalne infrastrukture na području Požeško-slavonske županije. Pohvalio je Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije zbog napora koji ulažu u razvoj te infrastrukture i zaštitu okoliša uz znatnu podršku Vlade Republike Hrvatske. Vlada je osigurala sredstva, ponajprije kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti, ali i operativne programe za razvoj vodnokomunalne infrastrukture. Na sastanku prije početka radova Đuroković je istaknuo da će vrijednost akumulacija na području Županije premašiti 100 milijuna eura, uz dodatnih 20 milijuna eura iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, što pokazuje veličinu ulaganja Vlade. Zaključio je da taj projekt donosi velike koristi za oko 500 ljudi. ▀

OBNOVA JAVNIH ZGRADA, STRATEGIJE URBANE OBNOVE I PROSTORNI PLANOVI NOVE GENERACIJE NA PODRUČJU VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

Predstavnicima jedinica lokalne samouprave i institucija s područja Varaždinske županije 28. kolovoza 2024. u Županijskoj palači dodijeljene su odluke i ugovori o financiranju ukupne vrijednosti 3,6 milijuna eura, i to u prisutnosti potpredsjednika Vlade i ministra prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine Branka Bačića, župana Varaždinske županije An-

KRATKE VIJESTI

delka Stričaka i direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Luke Balena. Riječ je o projektima energetske obnove zgrada javnog sektora te izrade prostornih planova nove generacije i strategija zelene urbane obnove. Iznos od 2,38 milijuna eura osiguran je za izradu projektne dokumentacije i energetske obnovu zgrada javnog sektora, i to u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Direktor Fonda Luka Balen istaknuo je kako su sredstva za pet projekata energetske obnove dodijeljena u sklopu poziva ukupne vrijednosti veće od 100 milijuna eura.

Gradovima Ivancu i Varaždinu dodijeljeni su ugovori za izradu strategija zelene urbane obnove vrijedni 60 tisuća eura, a dodijeljena su im i sredstva za prostorne planove nove generacije, koji će biti transparentni te pristupačniji javnosti i potencijalnim investitorima. Sredstva za taj program financiraju se iz NPOO-a te je dosad odobreno financiranje 484 projekta vrijednosti 11,2 milijuna eura. Potpredsjednik Vlade i ministar Branko Bačić istaknuo je kako je upravo u Varaždinskoj županiji odobren najveći broj projekata, njih 50, kojima je dodijeljeno 1,1 milijun eura. Istaknuo je da je cilj Vlade prebaciti sve prostorne planove u Hrvatskoj iz analognih prikaza u digitalne oblike, a taj proces država financira u cijelosti. ■

DODIJELJENI UGOVORI VRIJEDNI 60 MILIJUNA EURA ZA PROVEDBU PROJEKATA U DVJEMA SLAVONSKIM ŽUPANIJAMA

Branko Bačić, potpredsjednik Vlade i ministar prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, i Luka Balen, direktor FZOEU-a, 4. rujna 2024. bili su u radnome posjetu Vukovarsko-srijemskoj i Osječko-baranjskoj županiji. Tom je prigodom tim dvjema županijama te

gradovima i općinama s tog područja dodijeljeno gotovo 60 milijuna eura bespovratnih sredstava za provedbu brojnih važnih projekata koji će doprinijeti razvoju gospodarstva i daljnjemu rastu životnog standarda. Posjet je započet radnim sastankom sa zamjenikom župana Franjom Oreškovićem, koji obnaša dužnost župana Vukovarsko-srijemske županije, a na kojemu se razgovaralo o zajedničkim resornim temama. Nakon sastanka potpredsjednik Bačić i direktor Balen su predstavnicima jedinica lokalne samouprave i institucija s područja te županije dodijelili ugovore i odluke o dodjeli bespovratnih sredstava za izradu prostornih planova nove generacije te ugovore za energetske obnovu zgrada javnog sektora ukupne vrijednosti 4,2 milijuna eura. U sklopu energetske obnove zgrada javnog sektora obnavljat će se zgrade javne i društvene namjene u Vinkovcima i Babinjoj Gredi te Osnovna škola Ivana Kozarca u Županji, za što je osigurano 3,6 milijuna eura bespovratnih sredstava.

Luka Balen istaknuo je kako je energetska obnova, uz korištenje obnovljivih izvora energije, osnova zelene tranzicije. Vodeći se sloganom "Obnovljene zgrade, više štete više vrijede", Vlada RH koristila je sredstva dostupna iz fondova Europske unije, ali i ona nacionalna preko Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te je programima energetske obnove obuhvatila zgrade raznih namjena. Obnavljaju se javne zgrade, zgrade gospodarskih subjekata i višestambene zgrade, a u ovoj godini osigurano je i rekordnih 120 milijuna eura za energetske obnovu obiteljskih kuća, za što je u Fond stiglo gotovo 12 tisuća zahtjeva, od čega 1113 iz Vukovarsko-srijemske županije. Radni posjet nastavljen je u gradu Vukovaru, gdje su s gradonačelnikom Ivanom Penavom potpisani ugovori vrijedni više od 23 milijuna eura vezani uz izradu prostornih planova nove generacije, ener-

getske obnovu OŠ Blage Zadre, darivanje nekretnina te sporazum o dodjeli devet državnih stanova.

Nakon Vukovara sastanci su nastavljeni s predstavnicima Osječko-baranjske županije. U nazočnosti zamjenika župana koji obnaša dužnost župana Mate Lukića predstavnicima jedinica lokalne samouprave i institucija s tog područja potpredsjednik Bačić i direktor Fonda dodijeli su dva ugovora za energetske obnovu zgrada javnog sektora, 20 ugovora za sufinanciranje prostornih planova nove generacije te ugovor za izradu strategije zelene urbane obnove ukupne vrijednosti 970 tisuća eura.

Radni posjet dvjema slavonskim županijama završen je sastankom s osječkim gradonačelnikom Ivanom Radićem, kojemu je potpredsjednik Bačić svečano uručio Ugovor o darovanju 36 hektara državnog zemljišta, vrijednog 12,9 milijuna eura, radi daljnjeg razvoja osječke poduzetničke zone Nemetin. Potpisana su još dva ugovora, i to za energetske obnovu zgrade Dječjeg vrtića *Krijesnica* i zgrade Javne profesionalne vatrogasne postrojbe Grada Osijeka. ■

OBNOVLJENA DIONICA PRUGE ZABOK – KRAPINA

Potpredsjednik Vlade i ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković 11. rujna 2024. obišao je obnovljenu dionicu pruge Zabok – Krapina. U pratnji državnog tajnika Žarka Tušeka, predsjednika Uprave *HŽ Infrastrukture* Ivana Kršića i članova Uprave te predsjednika Uprave *HŽ Putničkog prijevoza* Željka Ukića, ministar Butković putovao je vlakom od Krapine do Zaboka. Dionica duga 16 kilometara obnovljena je uz ulaganje od 15 milijuna eura, a radovi su trajali devet mjeseci. Tijekom obnove zamijenjeni su kolosiječna rešetka i tucanik, ugrađeno je novo sintetičko popločenje na

KRATKE VIJESTI

22 željezničko-cestovna prijelaza te su asfaltirani peroni u kolodvoru Krapina. Nova maksimalna brzina na toj dionici je 80 kilometara na sat, što omogućuje da brzi vlak između Zaboka i Krapine sada putuje dvostruko brže – oko 15 minuta, odnosno dvadesetak minuta uz zastavljanja.

Ministar Butković izrazio je zadovoljstvo obnovom i istaknuo važnost investicijskog ciklusa u željezničku infrastrukturu, napominjući da će ulaganja u željeznicu znatno utjecati na razvoj Hrvatske u sljedećim desetljećima. Također je spomenuo da su prethodno obnovljene pružne dionice Zaprešić – Zabok i Savski Marof – Zagreb te da uskoro završava obnova pružne dionice kroz Zagreb.

Ivan Kršić istaknuo je da će u sljedećih deset godina biti uloženo šest milijardi eura u glavne koridore i da je prošle godine, zahvaljujući kreditu Vlade Republike Hrvatske i EIB-a, započela obnova lokalnih i regionalnih pruga. Planira se obnoviti oko 500 kilometara pruge u sljedeće dvije do tri godine. Željko Ukić dodao je da je nakon obnove povećana frekvencija vlakova, i to s dodatnih pet vlakova u odnosu na prošli vozni red, što će poboljšati kvalitetu i dostupnost prijevoza. U Krapinsko-zagorskoj županiji prošle godine bilo je dva milijuna putnika, a ove godine očekuje se povećanje tog broja.

Sljedeći korak u obnovi uključuje obnovu kolodvorske zgrade u Krapini, koja bi trebala početi do kraja godine i završiti u proljeće 2025. Također se radi na ugradnji polubranika i svjetlosno-zvučne signalizacije na 16 željezničko-cestovnih prijelaza u Krapinsko-zagorskoj županiji. U posljednjih deset godina u željezničku infrastrukturu u toj županiji uloženo je 38 milijuna eura, od čega je 24 milijuna eura iz EU-ovih fondova, dok je dodatnih 85 milijuna eura uloženo u modernizaciju i elektrifikaciju pruge Zaprešić – Zabok. ■

IZLOŽBA "TRINAEST DESETLJEĆA ŽELJEZNICE DO BJELOVARA"

Prvi je vlak u Bjelovar stigao 12. rujna 1894. i označio razdoblje u kojemu je u bjelovarskome kraju došlo do važne promjene u društvenome, gospodarskome, kulturnome i političkome životu. Upravo o tome segmentu povijesti dugom 130 godina govori izložba "Trinaest desetljeća željeznice do Bjelovara", koja je svečano otvorena 5. rujna 2024. u prostorima Gradskog muzeja Bjelovar. Izložbu su zajednički ostvarili Hrvatski željeznički muzej i Gradski muzej Bjelovar, a razgledati se može do 5. listopada 2024. Inače, Hrvatski željeznički muzej svojim izložbenim djelatnostima svake godine nastoji obilježiti važne jubileje hrvatske željezničke povijesti.

Bjelovarska izložba prikazuje povijest dolaska i razvoja željeznice u Bjelovaru i njegovoj široj okolici te ističe njezin izniman utjecaj na prometno povezivanje tog područja Hrvatske, što je bio preduvjet za budući razvoj. Izložba kroz brojne ilustrativne priloge (dokumente, fotografije, nacрте, razglednice i sl.) prikazuje različite aspekte izgradnje željeznice do Bjelovara, ali i drugih pružnih dionica u njegovoj okolici. Izdvojeni su važni željeznički objekti, među kojima se ističu kompleks kolodvora u Bjelovaru te tunel Paulovac na pruzi prema Kloštru.

Također je prikazan razvoj prometa na bjelovarskim prugama, s primjerima vozničkih redova od početaka do danas. Izdvojena su vozila koja su obilježila željeznički promet toga kraja kroz povijest, posebno ona koja su dio baštine odnosno kulturno dobro u fondusu Hrvatskoga željeznčkog muzeja. Težište je izložbe i na društvenoj ulozi i važnosti željeznice, koja se očituje i kroz kulturu, a za što su ponajbolji primjer književna i filmska djela pod naslovom "Vlak u snijegu" prema ruko-

pisu Mate Lovraka. Izložba uz odabrane predmete, fotografije i izložbene panoe posvećene pojedinim aspektima dolaska željeznice do Bjelovara i njezina razvoja obuhvaća dvojezični, hrvatsko-engleski, znanstveno recenzirani katalog te multimedijalni sadržaj. Također, uz izložbu će biti organizirane radionice za djecu na temu željeznice.

Svečanosti otvorenja prisustvovalo je četrdesetak ljubitelja željeznice i kulture, među ostalima, zaposlenici Sektora za održavanje i Sektora za promet HŽ Infrastrukture. Izložbu je otvorio dr. sc. Borna Abramović, profesor s Prometnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, jedan od recenzenata kataloga, a posjetiteljima su se obratili i ravnateljica Gradskog muzeja Bjelovar Marijana Dragičević, ravnateljica Hrvatskoga željeznčkog muzeja Renata Veličan te autori izložbe, viša kustosica Antonija Ravenščak (Gradski muzej Bjelovar) i kustos dr. sc. Josip Kajinić (Hrvatski željeznički muzej). ■

U RAD PUŠTENI NOVI UREĐAJI ZA OSIGURANJE ŽELJEZNIČKO-CESTOVNIH PRIJELAZA

Tijekom kolovoza 2024. HŽ Infrastruktura d.o.o. u funkciju regulacije prometa pustila je sedam moderniziranih automatskih uređaja za osiguranje željezničko-cestovnih prijelaza (ŽCP), odnosno ugrađeni su i u rad pušteni svjetlosno-zvučna signalizacija i polubranici. Riječ je o prijelazima u dvjema županijama, Osječko-baranjskoj (ŽCP-ovi Normanci i Koška 1a na pruzi Varaždin – Dalj) i Bjelovarsko-bilogorskoj (ŽCP-ovi Batinjska Rijeka [svjetlosno-zvučna signalizacija], Daruvar 1, Daruvar 2, Sirač 1 [svjetlosno-zvučna signalizacija] i Sirač 2 na pruzi Banova Jaruga – Pčelić). Nakon što je u lipnju 2024. u rad pušteno prvih deset prijelaza, do sada je u promet pušteno 17 od ukupno 95 ŽCP-ova vrijednih

KRATKE VIJESTI

22,3 milijuna eura iz Projekta osiguranja i modernizacije željezničko-cestovnih prijelaza, koji se sufinancira iz fondova Europske unije, odnosno Programa Konkurentnost i kohezija. ▀

BESPOVRATNA SREDSTVA ZA SAMOBORSKE ENERGETSKE PROJEKTE

Župan Zagrebačke županije Stjepan Kožić dodijelio je gradonačelnicima i načelnicima općina 3,5 milijuna eura vrijedne ugovore za realizaciju 108 projekata u području prometa i komunalne infrastrukture, opremanja poduzetničkih zona, financiranja projekata EU-a te razvoja infrastrukture u ruralnim područjima. U ime Grada Samobora ugovore u ukupnoj vrijednosti nešto višoj od stotinu tisuća eura potpisala je gradonačelnica Petra Škrobot. Sredstva Zagrebačke županije dodijeljena su tome gradu za tri projekta: Sanaciju energetske ovojnice na zgradi Područne škole Manja Vas, Sunčanu stanicu Mali Tehnopolis Samobor te Vjetar u leđa – faza VI.

Područnu školu u Manjoj Vasi trenutačno pohađa 28 učenika u dvije smjene. S obzirom na to da se bilježi porast broja učenika, to je neophodno sanirati dotrajalu fasadu, tj. potrebno je izvesti energetska obnova zgrade. Tom će se sanacijom stvoriti uvjeti za redovitu provedbu školskoga kurikula te će se znatno uštedjeti na energentima. Zagrebačka županija odobrila je 12.316,67 eura za projekt, javlja, među ostalim, Grad Samobor.

Projekt postavljanja sunčanih elektrana na krovovima objekata u Malome Tehnopolisu Samobor inicijativa je toga grada koja će znatno doprinijeti održivosti i ekonomskoj isplativosti. Projektom je planirano postavljanje dvaju fotonaponskih sustava, ukupno 211 fotonaponskih modula na krovovima objekata br. 5 i 7, ukupne snage 94,95 kW. To će rezultirati i godišnjom uštedom od oko 18 tisuća

eura. Osim financijske koristi projektom će se smanjiti emisija ugljikova dioksida za 69,8 tona na godinu, što znači da je on ne samo financijski isplativ, već i ekološki odgovoran.

Oba projekta uključuju proširenu funkcionalnost s nadzornim sustavom za praćenje energije i mogućnost punjenja četiriju električnih vozila. Hibridni pretvarač s baterijom omogućuje pohranu viška energije, rezervno napajanje u slučaju nestanka mreže i uštede na računima za energiju. S naprednim sustavima praćenja i mogućnošću pohrane energije taj je projekt pravi korak prema budućnosti i održivome razvoju Malog Tehnopolisa Samobor. Bespovratna sredstva Zagrebačke županije dodijeljena Gradu Samoboru iznose 40.000 eura. ▀

VLAKOVI NA VODIK OSTALI BEZ VODIKA

Prva svjetska flota vlakova na vodik, koja se već nekoliko godina koristi u putničko-me prijevozu na prugama u Donjoj Saskoj, naišla je na poteškoće. Tako sada vlakove na vodik zamjenjuju dizelske garniture. Razlog za to su problemi u opskrbi vodikom. To je dovelo do ograničenja u željezničkom putničkom prijevozu na liniji regionalnih vlakova RB33 koja povezuje Cuxhaven, Bremerhaven i Buxtehude. Od početka rujna 2024. putnike na toj liniji koju održava lokalna željeznička tvrtka EVB najvećim dijelom voze zamjenski dizelski vlakovi, dok vlakovi na vodik ostvaruju samo nekoliko dnevnih polazaka i s manjim kapacitetom. Za sada još nije poznato koliko će takvo ograničenje trajati. Ipak, očekuje se da bi isporuke vodika uskoro mogle ponovno postati redovite i da će promet garnitura na vodik ponovno biti uspostavljen u punome opsegu.

Do sada je EVB koristio vodik koji se dobiva kao nusprodukt kemijske industrije Dow u Stadeu, a do punionice za vlakove u Bremervördeu prevozio se kamionima.

U budućnosti bi se vodik za pogon vlakova trebao proizvoditi pomoću zelene električne energije, tj. one iz obnovljivih izvora.

Istodobno, zbog brojnih tehničkih problema, ali sa željezničkim vozilima, došlo je do duljih prekida vožnji na drugoj liniji vlakova na vodik u Njemačkoj, onoj u Hessenu.

Na sve više lokalnih neelektrificiranih pruga u Njemačkoj sve se češće koriste i vlakovi na baterije. Takvo se rješenje već primjenjuje na željeznicama u Schleswigu i Holsteinu i u drugim njemačkim pokrajinama, dijelom i u Donjoj Saskoj, objavio je njemački tjednik *Der Spiegel*. ▀

ODRŽANA KONFERENCIJA "PROGRAM LIFE – KATALIZATOR ZELENE TRANZICIJE U HRVATSKOJ"

U hotelu *Sheraton* u Zagrebu 17. rujna 2024. održana je konferencija o Programu LIFE. Oko stotinu sudionika iz raznih sektora upoznao se s dosadašnjim postignućima i potencijalima Programa LIFE u financiranju zelene tranzicije u Hrvatskoj. Uvodna obraćanja državne tajnice u MZOZT-u Anje Bagarić te Ive Novak, ravnateljice Uprave za strateško planiranje i koordinaciju fondova EU u MRRFEU, skrenula su pozornost na važnost Programa LIFE u realizaciji zelenih politika na koje se EU obvezao u sklopu dugoročne strategije klimatske neutralnosti do 2050.

Nikolina Petković Gregorić prezentirala je rezultate Programa LIFE u Hrvatskoj od ulaska u EU do danas prema potprogramima te ulogu Nacionalne kontakt-točke, a premijerno je prikazan i kratki informativni video o Programu LIFE. O iskustvima s prijavom i provedbom svojih LIFE projekata govorili su dr. sc. Magda Sindičić s Veterinarskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Tomislav Hudina iz Udruge *Biom*, dr. sc. Hrvoje Kutnjak s Agronom-

KRATKE VIJESTI

skoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, mr. sc. Velimir Šegon iz Regionalne energetske i klimatske agencije Sjeverozapadne Hrvatske (REGEA), Miljenka Kuhar iz Društva za oblikovanje održivog razvoja (DOOR), Tomislav Opić i Josipa Klobučar Markoš iz tvrtke *Autotrans d.d. (Arriva Hrvatska)*, Nevenka Crneka-Čudina iz *A1*

Hrvatska te dr. sc. Aljoša Duplić iz Zavoda za zaštitu okoliša i prirode.

Potom je uslijedila panel-diskusija o ciljevima zelenih politika, iskustvima i poteškoćama u provedbi. Sudjelovali su Igor Kreitmeyer, ravnatelj Uprave za zaštitu prirode u MZOZT-u, i Sanja Genzić Jurišević iz Uprave vodnoga gospodarstva i

zaštite mora u MZOZT-u, Vjekoslav Jukić kao načelnik Sektora za energetske politiku i planiranje u Ministarstvu gospodarstva te Miljenko Sedlar iz REGEA-e uz moderatoricu Nikolinu Petković Gregorić. U susjednoj je dvorani, u prigodnome izložbenom prostoru održano predstavljanje hrvatskih LIFE projekata.